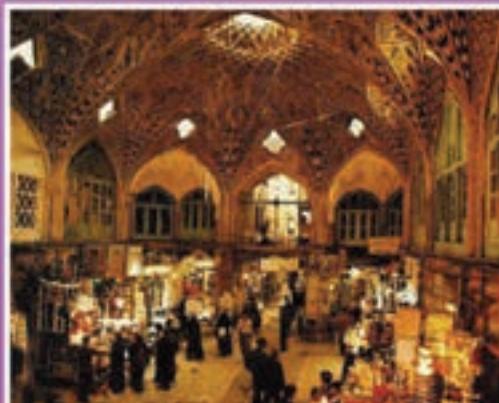

فصل پنجم

توانمندی‌های استان تهران

درس ۱۲ قابلیت‌های محیطی، علمی و فرهنگی استان

توان‌ها و جاذبه‌های گردشگری استان تهران

استان تهران با بیش از ۱۲ میلیون نفر جمعیت، دروازه ورود به تمدن کهن ایران بهشمار می‌رود. تهران به دلیل قرار گرفتن در دامنه‌های البرز و برخورداری از چشم‌اندازهایی چون دامنه‌های کوهستانی، پارک‌های جنگلی و کویری، غارهای متعدد و دیگر ویژگی‌های طبیعی و آثار تاریخی، از موقعیت خاصی برای توسعه جهانگردی برخوردار بوده است.

● مساجد بسیاری در استان تهران وجود دارد که هم به لحاظ معماری و هم از نظر تاریخی اهمیت زیادی دارند. مدرسه عالی شهید مطهری (سپه سالار سابق) و مسجد امام (مسجد فتحعلی شاه یا مسجد شاه سابق) در بازار تهران که در زمان قاجاریه به وجود آمده، از این جمله است.

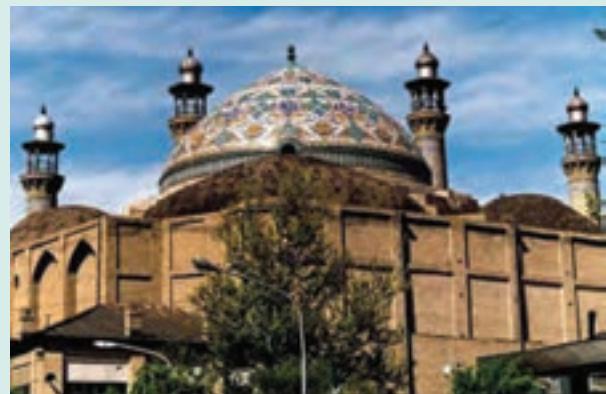
استان تهران با داشتن تزدیک به ۷۰ واحد دانشگاهی (دولتی و خصوصی) بیش از ۵۰ درصد کل مراکز آموزش عالی کشور را در خود جای داده است. برخی از این دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی از قدیمی‌ترین، بزرگ‌ترین و معترض‌ترین مراکز آموزشی کشور محسوب می‌شوند. یکی از عوامل جذب جمیعت در استان تهران، وجود مراکز متعدد آموزش عالی در این شهر است. از مراکز مهم مذهبی استان تهران می‌توان مقبره باشکوه حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) در شهرستان ری، همچنین آرامگاه امام خمینی (ره) در جنوب شهر تهران، کلیساها و بیش از پانصد بقعه و امامزاده را نام برد.

فعالیت

سامی مکان‌های زیر را بنویسید.

شکل ۲

شکل ۱

توانمندی‌های استان تهران

شکل ۴

شکل ۳

شکل ۵

● **مدرسه قدیمی دارالفنون** : نخستین و بزرگ‌ترین مدرسه به سبک جدید است که در سال ۱۲۲۶ هجری شمسی در شهر تهران به دست بانی نیک اندیش آن، میرزا تقی خان امیرکبیر، بنیان گذاشته شد. بسیاری از چهره‌های نامدار علمی، ادبی و هنری ایران از دانش آموختگان این مدرسه‌اند. مدارس ماندگار البرز و هروی نیز که از جمله قدیمی‌ترین مدارس کشور هستند در تهران قرار دارند.

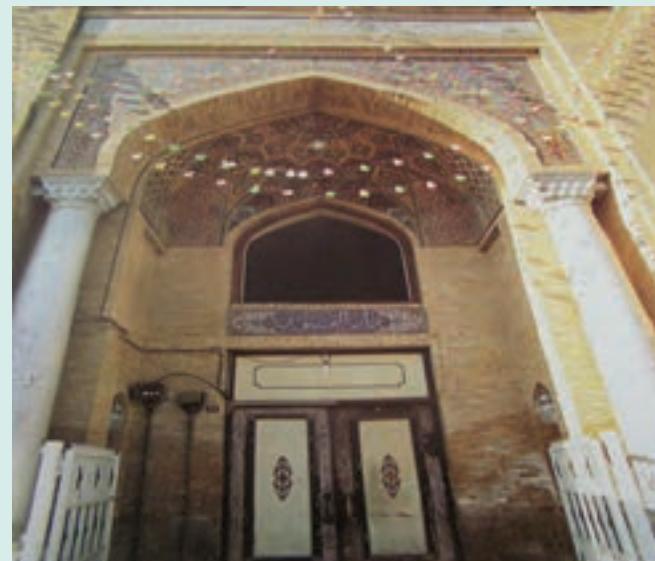
● **کتابخانه‌ها** : استان تهران و به ویژه شهر تهران بیشترین تعداد کتابخانه را در خود جای داده است. کتابخانه مجلس که قدمت آن به ۱۰۰ سال پیش می‌رسد، از جمله معروف‌ترین کتابخانه‌های تهران است. کتابخانه علامه دهخدا، کتابخانه ملی و کتابخانه حاج آقا حسین ملک از جمله دیگر مراکز فرهنگی استان تهران هستند.

شکل ۵-۶— کتابخانه ملی

فعالیت ✓

در مورد یکی از دانش آموختگان مشهور مدرسه دارالفنون گزارشی کوتاه تهیه کنید.

شکل ۵-۷— مدرسه دارالفنون

توانمندی‌های استان تهران

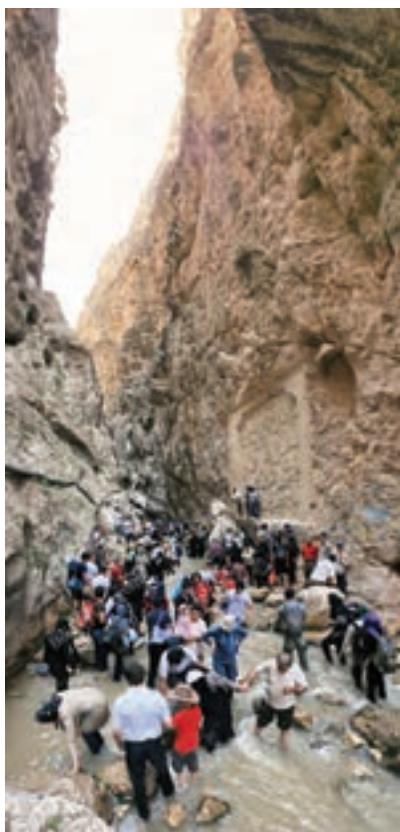
شکل ۸— موزه ایران باستان

جاده‌های گردشگری در استان تهران به دو بخش تقسیم می‌شود :

۱— جاذبه‌های طبیعی

شهرستان‌ها بی چون شمیرانات، فیروزکوه، رودبار قصران در دامنه کوه‌های البرز با دشت‌ها، دره‌ها و دامنه‌های پراز گل‌های وحشی در هر فصل چشم‌انداز خاصی را به وجود می‌آورد و به ویژه در فصل تابستان پذیرای گردشگران بسیار زیادی است.

غرب و شرق استان تهران را رودخانه‌های خروشان در بر گرفته که با احداث سد بر روی آن‌ها دریاچه‌های بزرگ و زیبایی به وجود آمده است که مناسب انواع ورزش‌ها و تفریحات آبی هستند.

شکل ۹— تنگه راسی

شکل ۱۰-۵- پارکی زیبا در تهران

شکل ۱۱-۵- درختی کهن در ورامین

توانمندی‌های استان تهران

شکل ۱۲-۵- پیست اسکی دیزین

پیست اسکی دیزین، توچال و آبعلی بزرگ‌ترین پیست‌های اسکی ایران در دامنه کوه‌های سر به فلک کشیده البرز پذیرای دوستداران ورزش‌های مفرح زمستانی هستند. غارها، چشمه‌ها، دریاچه‌ها و آبشارهای طبیعی از دیگر جاذبه‌های گردشگری این استان است، تنگه واشی یکی از این جاذبه‌هاست که در فصل تابستان زیباترین چشم‌اندازهای طبیعی را به نمایش می‌گذارد (جدول ۱-۵). غار رودافshan در ۶۲ کیلومتری جاده دماوند یکی از زیباترین غارهای استان تهران در نزدیکی روستای رودافshan واقع شده است.

شکل ۱۳-۵- مسیر آبشار شکر آب

برای مطالعه

جدول ۱-۵- معرفی برخی از جاذبه‌های طبیعی شهرستان‌های استان تهران

ردیف	نام شهرستان	جاذبه‌های طبیعی
۱	اسلام شهر	-
۲	پاکدشت	-
۳	تهران	پارک‌های جنگلی سرخه حصار و خجیر
۴	دمآوند	دریاچه آهنگ، چشمه اعلی، چشمه آبلی، دریاچه تار، غار رودافshan، پیست اسکی آبلی، درخت کهن سال روتای چنار غرب
۵	رباط کریم	درخت کهن سال روتای وجه آباد
۶	ری	چشمه علی
۷	شمیرانات	آبشارهای لواسان، منظریه، دوقلو، ناران و کفترلو، پیست اسکی دریند، شمشک، دره‌های سولقان، فرhzاد، کن، درکه، دریند، اوشان و فشم، گلاب دره، پارک جمشیدیه، روبار قصران و لواسانات، غار اسپول و هملون
۸	شهریار	دشت شرقی اختر آباد
۹	فیروزکوه	تنگه واشی، غار وهین و بورنیک، چشمه خمده
۱۰	قدس	-
۱۱	ورامین	پارک ملی و منطقه حفاظت شده کویر

توانمندی‌های استان تهران

بیشتر بدانیم

قرار گرفتن استان تهران در دامنه رشته کوه‌های البرز و نیز پیشینه تاریخی استان، مسیرهای گردشگری فراوانی را به وجود آورده است؛ مانند:

مسیر لار – هراز : شامل جاذبه‌های طبیعی بسیار زیبایی مانند غار گل زرد، رودخانه هراز، چشمۀ آب گرم لاریجان، روستاهای لاسم، وانا و مکان‌های تاریخی مانند کاروانسرای شاه عباس است.

مسیر شهریار : شامل بوستان‌ها و باغ‌های بسیار زیبا، اماکن زیارتی مانند مقبره لوط پیامبر و روستاهای متعدد است.

از دیگر مسیرها می‌توان به مسیر فشم – میگون، فیروزکوه، دماوند، ورامین و . . . اشاره کرد.

۲- جاذبه‌های تاریخی – فرهنگی استان تهران

- کاخ‌ها و عمارت‌ها : در تهران کاخ‌ها و عمارت‌های زیادی وجود دارد که جزء جاذبه‌های فرهنگی آن محسوب می‌شود؛ مانند: مجموعه کاخ گلستان، کاخ موزه سعد آباد و کاخ بهارستان.
- موزه‌ها : در موزه‌های تهران می‌توان بیشتر آثار کشف شده از گوشه و کنار ایران را مشاهده کرد. نزدیک به ۶۰ موزه در استان تهران وجود دارد که می‌توان از آن جمله به موزه ملی، موزه جواهرات و موزه فرش ایران اشاره کرد.

برای مطالعه

جدول ۲-۵- معرفی برخی از جاذبه‌های تاریخی – فرهنگی شهرستان‌های استان تهران

ردیف	نام شهرستان	جاذبه‌های تاریخی – فرهنگی
۱	اسلام شهر (یادگار کهن) ^۱	تپه باستانی واوان – یخچال جعفرآباد – امامزاده اسماعیل – امامزاده طاهر
۲	پاکدشت (شهر گل و گیاه)	کاروانسرای خاتون آباد – آب انبار حیدرآباد – امامزاده سید جلیل – پل قدیمی جیتو – تپه و قلعه محمودآباد – عمارت ناصریه

۱- عنوان ذکر شده برای هر شهرستان را سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان تهران به کار برده است.

۳	تهران (قلب تپنده ایران)	موze‌ها : Mلک - سکه - Mلی - Tاریخ طبیعی - Rضا عباسی و ... اماکن فرهنگی - Mذهبی : Mسجد و Mدرسه شهید Mطهری (Sپهسالار) - Mدرسه دارالفنون - Mدرسه البرز - Kلیسا‌ای Sرکیس M المقدس و ... بناهای Tاریخی : Mیدان آزادی - خانه و ثوق - خانه Mستوفی Mالمالک - Kاخ گلستان - Kاخ سعدآباد - عمارت Kوشک - بازار Tهران و ... پارک‌ها : ساعی - ارم - Mلت - پارک آبی آزادگان و ... Mیادین : Mیدان حر - فردوسی - حسن آباد و ...
۴	دماوند (Bام ایران)	Mسجد جامع Dماوند - Bرج شبی - Mامازاده Hاشم - Hتل آبعلی
۵	رباط کریم (سرزمین تپه‌های باستانی)	Mامازاده Aبوطالب - Cلعه سنگی - آسیاب آبی - Kاروانسرای Hاج Kمال - پل بازارK
۶	Rی (Mیراث دار Kهن ایران)	آستان Hضرت عبدالعظیم (ع) - Mرقد Aمام Kمینی (ره) - Tپه Mیل (آتشکده Rی) - Tپه چشمeh علی - بقیة Aبن بابویه - بازار Tاریخی Rی - Bرج طغل - ARگ سلجوqi
۷	شميرانات (نگین البرز)	Mامازاده صالح (ع) - روستای آینیک - بازار Tجربیش - Kاخ Mوزه سعد آباد - Kاخ Mظفری - Bاغ Fردوس - Mوزه Pروفیسور Hسابی
۸	شهریار (سرزمین خوش آب و هوای)	Mامازاده Mحسن - Tپه Fردوس - Tخت Sلیمان - پل آبرسان و رامینک - Mوزه شهریار
۹	Firoozkooh (شهر بیلاقی)	Mامازاده اسماعیل - Cلعه Firoozkوه - Kاروانسرای Gدوك - Rباط سنگی Amin آباد - روستای Mزداران - Hجاری های تنگ واشی - Cلعه لاجورد - Tپه و Cلعه باستانی Pيرکمر - Gار و Hین روستای آتشان
۱۰	Quds	Cلعه Hسن خان - Mامازادگان ابوالحسن و علی - ابو عبد الله Hسین
۱۱	ورامین (وارنای Kهن)	Mسجد جامع و رامین - Mامازاده جعفر پیشوای (ع) - روستای خاوه - Kارخانه قند و رامین - Bرج علاء الدوله - Bند علیخان - Tپه شغالی - Kاروانسرای قصر بهرام - Cلعه Aیرج

توانمندی‌های استان تهران

برای مطالعه

جدول ۳-۵- اسامی برخی از موزه‌های استان تهران

ردیف	نام موزه	نوع اثر
۱	آبکار	مینیاتور
۲	آبگینه و سفالینه‌های ایران	شیشه و سفال
۳	ایران باستان	اشیای مربوط به هزاره قبل از میلاد
۴	آزادی	آثار هنری
۵	استاد بهزاد	مینیاتور
۶	بنیاد	خودرو، زمان، پول
۷	دکتر حسابی	مدارک علمی، تحصیلی، نوشتۀ‌ها و ... آثار متعلق به جناب آقای دکتر حسابی
۸	تاریخ طبیعی	گونه‌های گیاهی
۹	آثار طبیعی و حیات وحش ایران	گونه‌های مختلف جانوری
۱۰	تمبر	تمبر
۱۱	جواهرات ملی	طلا و جواهر
۱۲	بول	سکه‌های باستانی
۱۳	رضا عباسی	باستانی، تاریخی و هنری
۱۴	کاخ سبز	آثار دوره پهلوی
۱۵	سکه	سکه
۱۶	شهدا	آثار هنری هرمندان در مورد شهید، شهادت و آثار متعلق به شهدا
۱۷	صبا	آثار موسیقی استاد ابوالحسن صبا
۱۸	فرش	قالی، قالیچه، فرش و بافت
۱۹	کاخ گلستان	معماری، هنر
۲۰	کاخ نیاوران	آثار دوره پهلوی
۲۱	مردم شناسی	مردم شناسی و هنرهای سنتی
۲۲	ملی ملک	آثار استاد کمال الملک ، تمبر، فرش، قلمدان
۲۳	نظامی	سلاح دوره‌های مختلف

عکس‌های دوره قاجار	عکس خانه	۲۴
آثار نقاشی هنرمندان ایرانی	هنرها زیبا	۲۵
هنرها تجسمی	هنرها معاصر	۲۶
مینیاتور و آثار هنرها سنتی	هنرها ملی	۲۷
روش‌های تولید برق	صنعت برق	۲۸
سیر خطوط در ایران	خط و کتابت میرعماد	۲۹
نقاشی و مینیاتور استاد فرشچیان	فرشچیان	۳۰
قالی، نقاشی، خط و آثار دوره‌های قاجار، پهلوی و صفوی	صاحب‌رانیه	۳۱
آثار باستانی و هنرها تجسمی	جهان نما	۳۲
آثار دوره قاجار و پهلوی و هدایای بعضی کشورها	کاخ احمد شاهی	۳۳
نقاشی‌های دوره قاجار	نگارخانه	۳۴
اشیا و تابلوهای اروپایی هدیه شده به دربار قاجار	حوضخانه	۳۵
عکس‌های دوره قاجار	عکس خانه	۳۶
نقاشی پشت شیشه	نقاشی پشت شیشه	۳۷
آثار دوره پهلوی	کاخ ملت	۳۸
هنری، تخصصی	هنر ملل	۳۹
انواع گوناگون گل و گیاه	گیاهان دارویی سنتی	۴۰

شکل ۱۴-۵—کوشک احمد شاه در مجموعه کاخ موزه نیاوران

توانمندی‌های استان تهران

● اماکن تاریخی : تپه‌های باستانی، کاروانسراها، غارها و کتیبه‌های تاریخی، آب انبارها و حمام‌های قدیمی، بقعه‌ها، میدان‌ها و قلعه‌ها و برج‌های تاریخی از جمله جاذبه‌های دیگر استان تهران است (جدول ۵-۲).

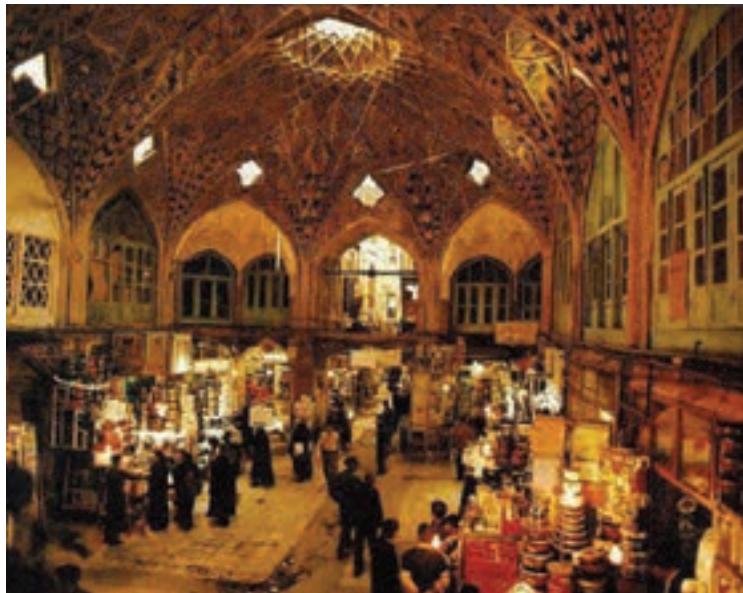
شکل ۵-۱۵—کاخ شمس العماره در مجموعه کاخ موزه گلستان

شکل ۵-۱۶—میدان حسن آباد

● بازارها : در تهران تعداد زیادی بازار، مراکز خرید و نمایشگاه‌های تجاری و هنری وجود دارد که در فصول مختلف سال موجب جذب گردشگران به این استان می‌شود. بازار سنتی تهران، بازار بین‌الحرمين، تیمچه‌امین‌قدس و ...، از جمله بازارهای قدیمی تهران‌اند که علاوه بر حفظ اهمیت تجاری، از اهمیت تاریخی نیز برخوردارند.

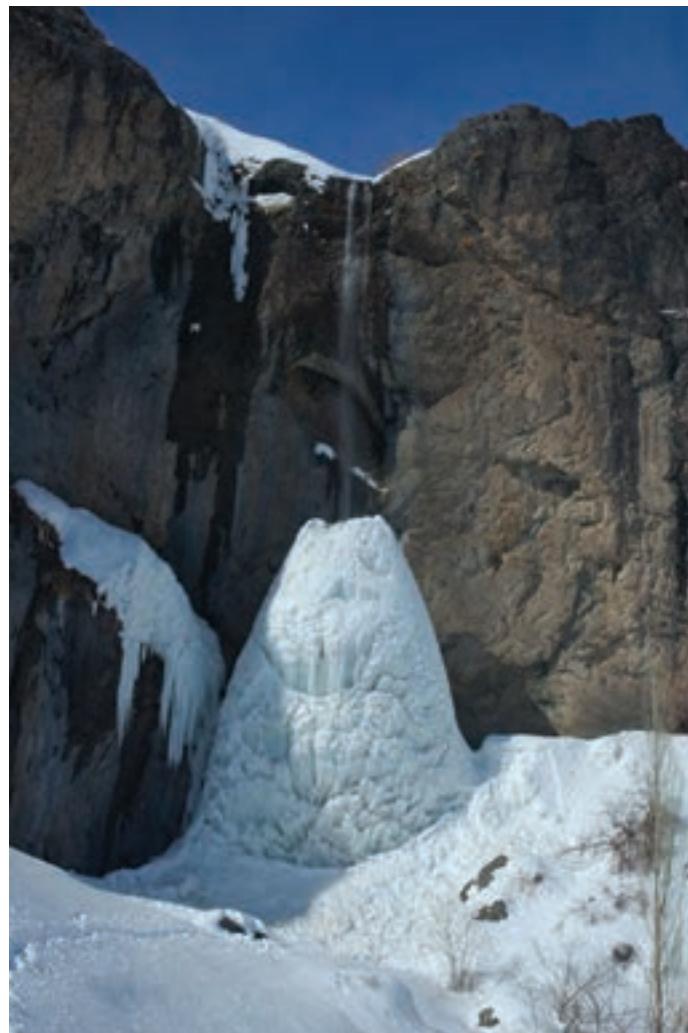
شکل ۱۷-۵—بازار بزرگ تهران

بر پایی نمایشگاه‌های متعدد و گوناگون در تمام طول سال، مانند نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، نمایشگاه دائمی گل و گیاه و برگزاری جشنواره‌های فرهنگی-هنری نیز از دیگر جاذبه‌های استان تهران برای گردشگران است.

شکل ۱۸-۵—نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران – مصلی بزرگ امام خمینی (ره)

توانمندی‌های استان تهران

شکل ۱۹-۵-آبشار سنگان جاده امامزاده داود